

VilaWeb Dilluns 01.07.2013

Autor/s: Roger Cassany

Biel Mesquida: 'Sóc el gra de pus de la literatura catalana'

Entrevista a Biel Mesquida, amb motiu de la reedició de 'L'adolescent de sal', el seu primer llibre i un punt d'inflexió en la literatura en català · Vegeu el vídeo íntegre de la presentació que se'n va fer a l'Espai VilaWeb

Fa exactament quaranta anys que Biel Mesquida va escriure el seu primer llibre, 'L'adolescent de sal', que no tan sols va marcar el començament d'una llarga i fructífera carrera literària, sinó un abans i un després en la literatura catalana. L'escriptura llibertina, a manera de 'collage' i sense fre, com li agrada definir l'estil de la novel·la a Mesquida, van ser aleshores una bufetada —o una alenada d'aire fresc— per a molts. I ara, aprofitant aquesta efemèride, labutxaca del Grup 62 l'ha reeditat. 'El Biel Mesquida d'aleshores ja no existeix', diu ell mateix, però aclareix que la manera d'encarar l'escriptura, l'esperit literari, és exactament el mateix. 'Volia i vull desfeixitjar la llengua', diu Mesquida, que afirma sentir-se 'el gra de pus de la literatura catalana' en un moment en què els 'best-sellers' i els 'tampax literaris' ocupen la major part dels prestatges de les llibreries. En aquesta entrevista parla d'aquesta sensació, de què significa per a ell la reedició de 'L'adolescent de sal', de la possibilitat de publicar-lo en format digital i amb un discurs multimèdia i de la importància de la xarxa d'editorials petites en català.

—Què significa per a vós que 'L'adolescent de sal' es reediti?

—Que arribi a les llibreries, que és on hauria de ser sempre. Penseu que estava totalment exhaurit des de fa vint anys. És un llibre d'aquests que jo consider que hauria d'estar sempre al carrer, perquè forma part de la història i la cultura catalana no es pot permetre que llibres com l'"Adolescent de Sal' i tants d'altres no estiguin a l'abast de tothom i en tot moment. La gran tragèdia és aquesta: que hi ha nombrosos grans llibres de literatura catalana que en aquests moments no es poden trobar. És un desastre cultural.

—Tenim poca memòria?

—Sí, aquí hi ha un autoodi respecte la literatura catalana. Es llegeixen molt més els autors forans. Però és que només cal mirar dins de qualsevol llibreria. És greu que l'espai de la literatura catalana sigui tan petit i que grans llibres costin de trobar o directament no ja no existeixin.

—Les editorials també es ressenten de la crisi...

—Sí, és clar. Hi ha una crisi total dins de les editorials catalanes. L'única salvació són les editorials petites, les fetes per gent que creu en la literatura. Mireu la tria de llibres que es publiquen a les grans editorials. El resultat és que la literatura catalana està infravalorada.

—I què hem de fer?

—Jo, de moment, escriure i publicar quan tinc una cosa ben feta. Pel que fa al negoci, no ho sé, però si les editorials que creuen en la literatura fessin accions conjuntes, com ja van fer aquest Sant Jordi, podríem veure fruits importants. Parlo d'editorials que estimen la literatura, que cerquen nous autors, que fan traduccions amb intenció literària. N'hi ha unes quantes i poden fer molt bona feina.

—Tornem al llibre. Han passat quaranta anys. Què ha canviat?

— Ha canviat tot! I tot d'una! Però hi ha una cosa que no canvia, perquè és eterna, que és la poesia. I l'"Adolescent de Sal' és un poema. És un llibre on vaig condensar el llenguatge català dels anys setanta. Vaig carregar la llengua de totes les radiacions del català. Per mi és una peça de fonaments que va fundar la meua obra. Un treball lent, d'esforç, amb una cuina del llenguatge de molt xup xup. Era la crisi d'un al·lot a través d'un calidoscopi de llenguatges molt diversos. L'essència no ha canviat.

—La vostra manera d'escriure, ha canviat?

—Quan vaig treure el darrer llibre 'Llefre de tu' em va passar una cosa curiosa: em va recordar molt l'"Adolescent de Sal' perquè torna a ser un llibre escrit de forma llibertina, sense fre. Per un escriptor és molt difícil escriure sempre amb aquesta llibertat, perquè el llenguatge és molt feixista. I jo el que vull és desfeixistitzar la llengua. I jo crec que això és una característica tant de l'"Adolescent de Sal' com del 'Llefre de tu'. La meua manera d'encarar l'escriptura no ha canviat gens. No hi ha maduresa per a un escriptor. Han canviat les circumstàncies i les experiències viscudes, però la batalla contra el feixisme del llenguatge és constant, perquè deixar-s'hi arrossegar és molt fàcil. Jo noto com si m'examinàs contínuament.

—Però el Biel Mesquida dels anys setanta sí que ha canviat...

—El Biel Mesquida dels anys setanta ja no existeix, efectivament. Va escriure i va morir en aquell moment. Després va tornar a ressucitar. I ara som el Biel Mesquida de 66 anys. És un altre el que escriu. La manera d'asseure'm a escriure i la recerca que faig és la mateixa, però les circumstàncies i les experiències són ben diferents. A cada obra són diferents i l'escriptor és diferent, encara que mantingui la mateixa batalla.

—Quina és vostra batalla?

—Dignificar la llengua catalana. Ara sembla que calgui fer novel·la negra, o històries de corrupció, de càtars o sobre la vida quotidiana, que està tant de moda. No, jo faig una altra literatura. A Llefre de tu parl d'un senyor que està tancat en una possessió mallorquina i que es dedica a plorar l'absència d'una dama amb un llenguatge refinat d'una orfebreria volgudament extraordinària. Vol ser una provocació i una hòstia a la literatura catalana. Aquest és un poc el meu paper. M'ha tocat un paper de gra de pus de la literatura catalana. Sóc el gra de pus de la literatura catalana. I ho dic de veritat. Perquè la meua literatura és incòmoda i ningú no sap per on sortirà ni com agafar-la cada vegada que publico una obra nova. No ho pateixo, però a vegades m'emprenya perquè noto un arrocanament significatiu. Però a la vegada em fa pensar que vaig pel bon camí. Sé que això em fa ser un escriptor minoritari, però som un escriptor per a gent a qui li agrada llegir a poc a poc, a qui li agrada rellegir i que cerqui coses que facin pensar i assaborir l'idioma. I sé que això, en aquest temps de velocitat, de best-sellers i de 'tàmpax' de la literatura, no està gens de moda.

—L'"Adolescent de Sal' va ser un autèntic punt d'inflexió per a la literatura catalana. Fins i tot va ser censurat...

—Sí, va ser censurat amb l'excusa que atemptava contra la família, contra la religió, contra l'exèrcit, contra la policia, contra l'estat. Contra les institucions... Però l'"Adolescent de Sal' té una vigència total. No és un producte de l'època. Jo ja volia desafiar el temps. Ja pensava en els lectors del 2000 i del futur. No em vaig sentir fermat per cap dels imperatius dels anys setanta.

—Hi parlàveu de sexe, religió, homosexualitat... En parlem amb prou llibertat, ara, de tot això?

—Vaig comprar-me les 'Cinquanta Ombres d'en Grey' precisament perquè m'interessava molt entendre com funciona aquesta societat en què vivim. Però em van caure de les mans. Vaig quedar esparverat. Que això s'hagi convertit en un best-seller demostra el grau de banalitat d'aquesta societat. Fins i tot fisiològicament. L'escena dels cossos que arriben al desig s'ha comercialitzat. Jo pensava que en aquesta mena de llibres hi havia uns mínims de consumabilitat, però trobo que no. Són llibres amb data de caducitat. Gairebé l'haurien de posar a la coberta, la data de caducitat. I compte perquè això contamina i és perillós. Em pot contaminar a mi, també. Gairebé puc dir que ho vaig llegir un poc per a vacunar-me. I vivim en una societat en què si no ens vacunam podem acabar dins d'aquesta pesta literària que ho envaeix tot.

—No tan solament la literatura, vist així, no?

—Tot. Podem acabar com acaben els individus dins de les dictadures. I el feixisme moderat que vivim en tots els camps és molt perillós. Més que no el feixisme dur! Perquè el feixisme dur el descobreixes i te'n pots separar. Del

feixisme moderat no te n'adones i ja hi ets dins, intoxicat. I ara aquest feixisme moderat que vivim entra a totes les capes de la societat. Si no anam vius ens convertirem en uns esclaus. Ja es veu arribar a través d'aquestes retallades i d'aquests decrets lleis continus dels nostres governants. I nosaltres, continuam sense tenir-hi ni art ni part.

—I de la religió, en parlem de la mateixa manera?

— La religió és perversa, perquè aconseguix tenir la gent fermada sense la que gent se n'adoni! La mort, per exemple, està totalment controlada per la religió. Hi deu haver un u per milió de morts que fugen de la religió. L'educació també ja torna a estar impregnada de religió gràcies al PP. És una secta que té vint segles i una gran saviesa per sobreviure. Aconseguix ficar-se pels llocs on menys ho esperes. La religió aprofita tots els actes socials per infiltrar-se: batejos, noces, etc. I, això, no ha canviat. Viure laicament en aquesta societat és una heroïtat.

—A la presentació, parlàveu de la possibilitat d'editar un 'Adolescent de sal' en format digital...

—Tornant a la pregunta d'abans, pens que també cal començar a pensar seriosament en la cosa digital com a model de negoci per a les editorials. Ara ningú no s'hi atreveix aquí, no interessa, però és una via interessantíssima per explorar. I respecte l'Adolescent, ja tinc un projecte pensat i n'he parlat amb algunes persones, entre les quals la Laura Borràs també, que ara ha engeat un projecte de digitalització. Però per a mi el digital no vol dir agafar el text i digitalitzar-lo i prou. Jo vull fer un 'Adolescent de Sal' diferent.

—Com?

—Cadascuna de les pàgines haurien de ser tractades de manera molt especial, amb enllaços. Per exemple: quan el text diu 'volem pa i roses!', doncs que allà aparegués una finestra amb text o audiovisual, que mostrés una vaga que hi va haver en què els obrers cridaven: 'Volem pa i roses!'. D'exemples d'aquests, el llibre n'és farcit. Es tractaria de fer un llibre tot ple de referències, les principals referències de l'"Adolescent de Sal'. Com un llibre en forma d'arbre digital. Un relat complet, farcit, multimèdia. És una cosa que em faria molta il·lusió i que no descarto per a res. Em refereixo en una edició digital molt artesanal.

Presentació de la reedició de 'L'adolescent de sal' a l'Espai VilaWeb.

https://player.vimeo.com/video/69328704?app_id=122963&referrer=https%3A%2F%2Fwww.vilaweb.cat%2Fnoticia%2F4130637%2F20130701%2Fbiel-mesquida-soc-gra-pus-literatura-catalana.html